

Årsrapport 2024 for Raet nasjonalpark og Søm Landskapsvernområde

Fremlegging for verneområdestyret 15. november 2024

1

SNOs årlige arbeidsportefølje bestemmes av

- Våre lovbestemte oppgaver
- Sentrale bestillinger
- Regionale/lokale bestillinger

Naturoppsyn.no

2

Mange i SNO har fagansvar på ett eller flere tema

- Mine fagansvar er rovfugl i Sør-Norge og Raet np (store vo)
- Rovfugl/ugler: Rogaland, Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Akershus og Østfold
- Kongeørn og hubro er del av det nasjonale overvåkingsprogrammet
- Jaktfalk, havørn og hønsenhauk bestilles av SF i Agder

3

SNO og Raet nasjonalpark I 2024

4

1. Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon)

5

1. Tilstedeværelse

6

7

Motorferdsel i utmark – Sentral bestilling

- Generelt høy prioritet på temaet
- Verneområder og andre sårbare naturområder viktig
- Kjente problemområder og tips

8

1.1 Motorferdsel i utmark

Vannskuter og øvrige båter tillatt

- Men ikke i ferdselsforbudstid i Sone A!

Motorisert i lufta

- Lavflygingsforbud på 300 m
- Droner –noen tips om dette og ser noen selv

Ulovlig kjøring på land,

- Botstangen gjenganger, blitt bedre
- Pliktogram satt opp
- Rettsak frafalt i siste liten

Babet hjalp oss på Botstangen. Foto: SNO v/Arild Pfaff

9

10

1.2 Laks og sjørøret

Laks og sjørøret

- Mer og mer tipsbasert og særlig aktuelt m garn på våren.
- Fredningszone i Sømsholen, 12 i AA
- Stikkprøver i Nidelva og andre elver. Bistand til rettighetshaver oppsynet
- Følger med på bekkene på høsten – både mtp vandringshindringer og event. Lystring – tips fra Gjeving nylig
- Allemansbekken – fått nytt rør

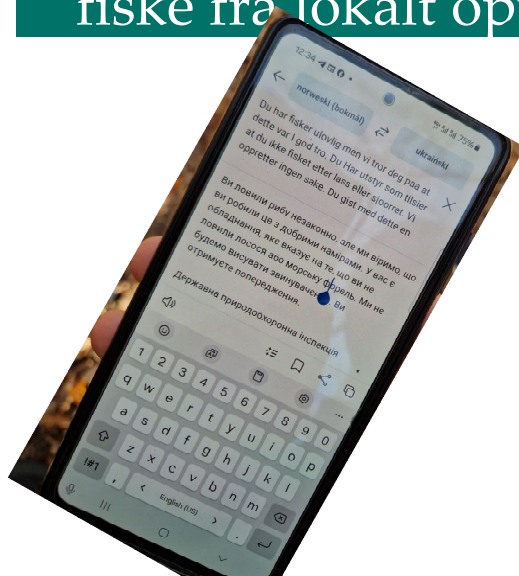

Ingen ulovlige garn i Raet np i 2024 etter lakseloven. Bildet vier tidligere beslag av sjørøretgarn vest for parken. Men de anadrome bekkene er svært viktige - tiltak i Allemansbekken i 24 med viktig potensiell effekt inn i Raet np.

11

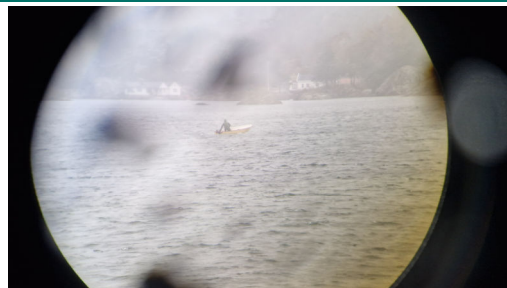
Utrykking 1. nov 24 til Nidelva – tips om fiske fra lokalt oppsyn

12

1.2 Sjøfugl (jaktoppsyn)

- Ny periode fra 2022 - 2028.
- Innskrenkninger har nok redusert interessen for denne jakta!
 - ærfugl - kun jakt på hanner i AA. Max 5 pr døgn og 25 pr år
 - Ikke jakt på svartand hos oss lenger, kun Østfold
 - Ingen måkearter er jaktbare lenger
 - Skarv med hvit buk.... (ungfugl)
 - Justert jakttid fra 10.9 – 9.11 i sjøen
 - I ferskvann 10.8 – 23.12
 - Mye skadefellingsaktivitet på grågå. Mange klager
 - Det smeller en del i disse dager og frem mot jul, særlig Tv. Strand jakter sent på året

Jaktoppsynet på sjøen utføres ofte i forbindelse med andre oppgaver. Begrenset aktivitet i x- A-Agder.

Sjøfugljakt i Hovekilen. Jegere satt i land på ulike steder i kilen og båt som bringer og henter - og jager? Foto; SNO v Arild Pfaff

13

Hovekilen og Sømskilen er svært viktige vannfugllokaliteter

- Rapport fra 22 ferdig i disse dager
- Ny telling i 25
- Multikonsult reg. sjøfugl og forstyrrelser i Hovekilen

14

1.3 Tilsyn med verneforskriftene

Eksempel på tema i verneforskriften for Raet;

*Ilandstigningsforbud i hekketida i sone A (15/4-15/7).
Utvidelse til 15.3-15.8 er anbefalt fra mdir til dep*

- Folk er flinke til å respektere forbudet
- SNO, herunder SGT, avdekket ikke brudd på ilandstigning i sone A i Raet 2020-22. I 23 to tilfeller på Lille Torungen, ingen i 24
- Raet np verneforskrift er innholdsrik og området besøkes av mange mennesker
- Behov for sonemerking eks. Sone B og ferdselszone på L. Torungen.

Det er unntaksvis at noen bryter ilandstigningsforbudet i Raet np.

15

2. Bestillingsoppgaver

16

2.1 Tiltak – tilsyn og oppfølging

- Fleste tiltak, herunder skjøtselsoppgaver i regi av forvalter/styre. Ønske fra SNO
- SNO fører tilsyn med forvaltningens gjennomføring av tiltak
- SNO kan følge opp tiltak i felt etter bestilling.
- Samarbeid mellom forvalter/styret, kontraktører, SNO
- Større tiltak i 2024. Spornes og Tromlingene veg. Rydding, Vaodden ruin påbegynt opprydding-slutføres vinteren/tidlig vår 24/25
- Bestillingsmøter, 1 og 2 - forvaltningen-SNO - gjennomgang, oppdateringer begge veier, innspill til nye tiltak, tildelinger, prioriteringer mm

17

Vaodden - noen tall

- 27.5.24 utsjekk hekkende fugler før helikopter-jobben
- 31.5 Helitrans fløy 122 bigbagger fra Vaodden til parkplass
- 75 tonn, 119 løft, 3t og 20 min
- En del sanering gjenstår
- Midler i boks - tas nå i vinter og vår

18

Oppdukkende oppdrag/bestillinger

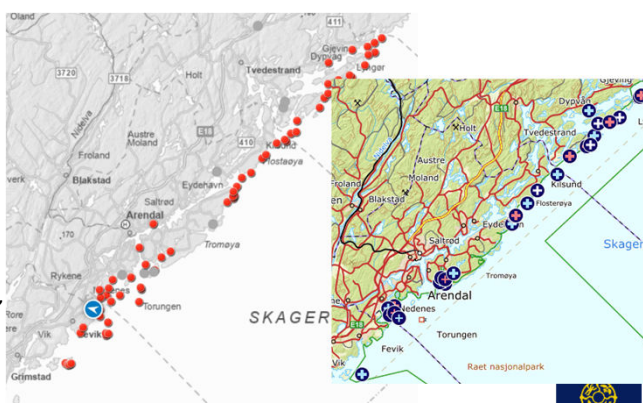

19

2.2 Bekjempelse av fremmede arter - fauna

Mink

- SNO v/Arild - Valløya - Tromøya midt – 30 feller , Fredrik Tromøya midt – Risør grense – 30 feller
- Innleid v/ Bjørn Tromøy øst – 5 feller, hvorav 2 i Raet
- Digitale varslere.... Ziot konkur. Nytt firma Catch Alive. Settes opp vinteren/våren 24/25. Gjør jobben vesentlig mer effektiv
- Fangst med feller hele året
- Jan Monrad og Bjørn innleid + private?
- Jakt med hunder på vinter og vår. Jan Monrad, Bjørn, Jon Erling, Arild, Fredrik
- Mørketall – noen private tar ut noe mink

Uttak av mink i Raet np og plassering av feller.

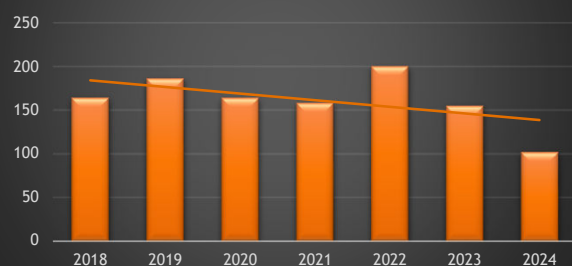

20

Uttak av mink i Agder

- Hund og feller
- Gjøres av flere ekvipasjer i regi av SNO
- Noen ivrige private bidrar, men bare delvis med i statistikken
- Private aktører; Rune Blix/Ove Corneliusen fra Høvåg og Øyvind Tønnesøl fra Risør

Antall mink tatt ut i Agder i 2018-2024

21

Uttak av mink i Raet nasjonalpark

- 62 feller innenfor Raet np
- Digitale varslere mangler nå, men kommer på plass våren/vinteren 24/25
- Obs lavere uttak 24 | mangel av digitale varslere

Antall mink tatt ut i Raet Nasjonalpark

22

Blant annet derfor ønsker vi å ta ut mink...

23

Forslag til tiltak i Raet np i 2025 ...

- Re-åpne Hasleøysundet - bro løsning
- Ferdigstille Haslebukta masse uttak
- Ferdigstille sanering hytteruin, Vaodden - oppstart 2023- ferdig 25 SNO leder arb.
- Fjerne lekter, Rødøya - tilbud innhentet av SNO i 23 - prøv igjen
- Restaurere steingjerder i Søm lvo-rapport fra SNO utarb. og gryteklart
- Fortsette svartelisteuttak; mink, rykerose, platan, mispel osv
- Steinbord og eikebenker noen steder - eks. Storesand og Lillesand
- Fjerne gamle telefonstolper i Bøkeskogen. Grimstad tar seg av dette i år...

24

...Tiltak Raet np 2024 fortsetter

- Tromlingene - status og veien videre? SNO bistand?
- Spornes -status og veien videre? SNO bistand?
- Vurdere å merke sone B i kart på stedet og i felt? - sårbar natur og arter
- Vurdere å merke ferdselssone på Lille Torungen i kart på stedet, og i felt?
- Vurdere å kreve retting på Botne - utfylling av masse - se neste slide.

25

Vurdere krav om retting på utfylt masse på Botne

- Tips om ulovlig massedeponering
- Omfattende, grusing i tillegg
- Anmeldt av SNO
- Vedtok bot kr 8000,- 12.12.23
- Forvalt. Kan kreve retting parallelt
- To ulike spor - straffesporet og forvaltningssporet.
- Begge kan brukes samtidig - ikke dobbeltstraff
- Bot er en reaksjon, men opprydding av synder/skader er minst like viktig reaksjon
- Krev retting...

26

Fullføre masseutak Haslebukta

- Bildet er fra ca 1958
- Viser status før utfylling
- Foreslår å ta ut det resterende av påfylt masse
- Noen mindre justeringer bør gjøres, rette opp og supplere kansteiner, avbøtende erosjonstiltak ved rørene

27

Hytteruin på Vaodden – snart historie

28

Fjerne lekter på Rødøya, Storesand

Olav Åger Wick AS

Miljødirektoratet
v/Arild Pfaff
arild.pfaff@miljodir.no

Adresse: Hans Thormøe vei 14
5846 Jærent
Mobil (daglig leder): 915 17 859 Einar
975 11 110 Ørjanne
Mobil (kontor): 948 81 904 Ivarin
olav@olavwick.no
E-mail: 920 385 223
Org.nr.: 809000174
Selskapsid.: 140155
Statistikkid.: 140155

Arendal, 14.12.2021

Fjerning og destruering av betonglekter

Alternativ 1:
Lekteren blir fraktet til egnet sted og bygget opp. Armering blir sortert ut.
Betongen leveres til godkjent mottak.

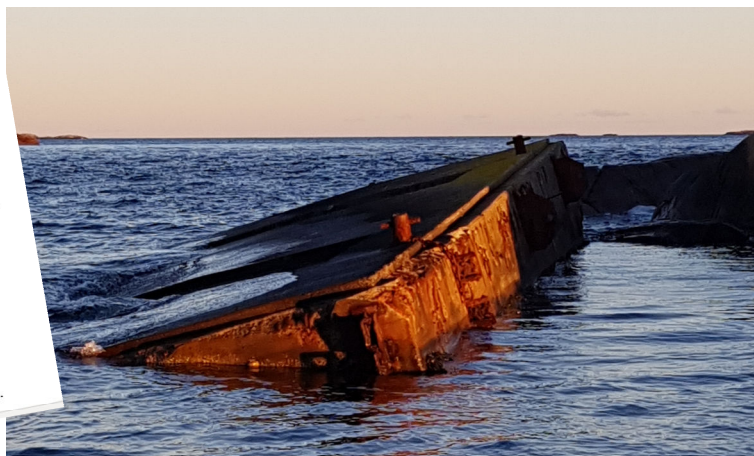
kr. 1.800.000,- eks. mva.

Stipulert pris:

Alternativ 2:
Dersom lekteren kan gjenbrukes, kan man reparere skaden slik at den blir
flytende, og fraktet til anvisst plass.

kr. 1.000.000,- eks. mva.

Stipulert pris:

29

Rapport over samtlige steingjerder og status i Søm Ivo er levert

Steingjerder i Søm
Landskapsvernområde

- Oppdatert status, februar 2022 -

Statens naturoppsyn v/Arild Pfaff

- Totalt ca 1,8 km steingjerder
- Ulike typer og tilstand
- Alle er oppmålt, bilder av samtlige, status angitt
- SNO har foreslått behov
- Prosess i gang m/Ragg
- Ikke tildelt midler i 23 eller 24
- Ligger der gryteklart. Midler 25?

31

32

2.3 Avfall (marint søppel) og forurensning

- SNO, SF, lokal forvaltning, Våre strender, Green-bay, Strandryddedagen, skoleklasser, speidere, private, SALT, Hold Norge rent, Sjøsprøyt, Agder Renovasjon, innleide pensjonister Noen kommer og noen går....
- Skjærgårdstjenesten:
 - Rydder sjøfuglreservatene før 15/3

34

35

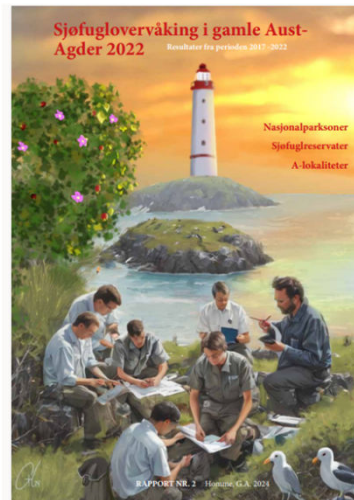
3. Overvåking og dokumentasjon

36

Sjøfugler – veldig god rigg i x-A-Agder

- Omfattende reirtellinger hvert 3. år- Telt i 2022 og neste blir i 25
- Rapport fra 22 tellingen er ferdig
 - Sjøfuglreservatene
 - Sone A i parken
 - A-lokaliteter
- Teistkasser ca 20 står i np
- Havhestkolonien - Ruging i 24 men ikke unger
- Reirtelling av skarvekoloniene etter hekking
- Rydding av skarvereir for søppel
- Uttak mink
- Jaktoppsyn

37

Hvor er sjøfuglene i parken?

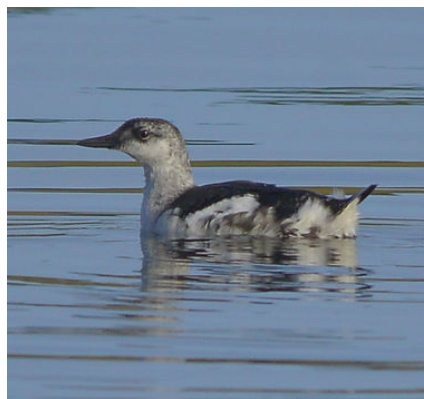

Her vises to av de mest sjøfuglerike områdene i Raet np; «Triangellet» og Askerøy Stangholme/Flatskjæra

38

Resultater overvåking av havhest, teist og skarv i parken

- Havhestkolonien (EN) utgjøres av 1-3 par - ett av dem fikk en unge i tre år. Ikke i senere år. Mislykket hekking i 24
- Ett kjent par med teist (NT) i Raet np, på lille Torungen. Hekker nå årlig. Mink uttaket?
- Storskarv (NT). Treffsikker totaltelling av hekkende par i A-Agder i 17-24 (ikke telt i 23). bestanden øker

39

Teistens krav til levested sammenfaller med minkens...

Dokumentert hekking av teist i A-Agder i 2017. Forrige var i 1989. Hekker nå fast på Lille Torungen. Få par i Agder og i parken.

40

Tilrettelegging for teisten utover å fjerne mink

41

42

Resultater overvåking av sandlo, rødstilk og vipe i Raet i 2024

- Sandlo hekker på Troml. (3-5 par?) og Jerken (1 par)
- Rødstilk obs i hekketid; Troml. Merdø, Jerken, Markoppkjær og Spornes
- Vipe -hekkende på Tromlingene for første gang på mange år

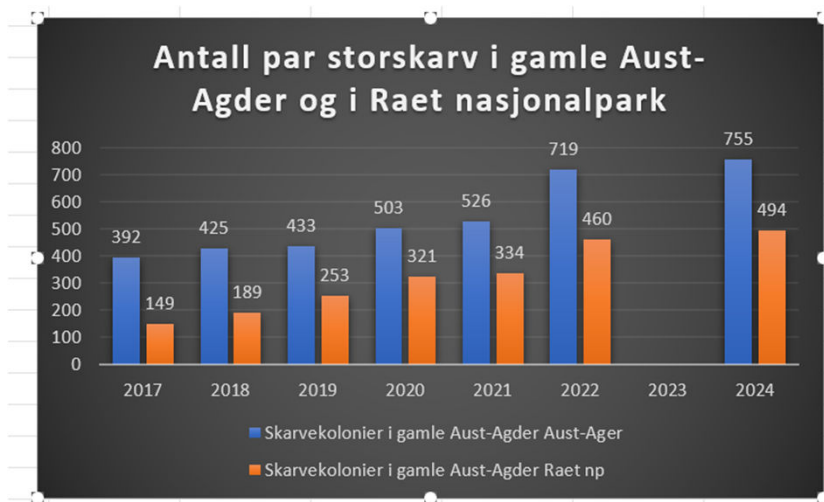
43

Tabell 1: Tabellen gir en oversikt over storskarvetableringer og utvikling på lokalitet. Etableringsår og antall er oppgitt dersom dette er kjent. Antall ved oppstart i 2017 og deretter for hver telling. Til slutt oppgis siste kjente status på kolniene (2024)

Lokalitet	Kommune	Oppdaget	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rivingen	Grimstad	2003	243	236	172	125	179	237	-	25
Vestre Svartskjær	Grimstad	2004	-	-	-	1	0	1	utgått	-
Store Torungen (Skurve)	Arendal	2007	110	111	96	31	50	108	-	15
Spærholmene	Grimstad	2015	utgått	-	-	-	-	-	-	-
Flatskjæra, nør av Tromøy	Arendal	2015	32	65	84	95	57	115	-	13
Flatskjæra, Tvesteinen	Arendal	2017	1	-	35	105	89	31	-	20
Høye Vassfloss	Grimstad	2017	-	-	-	61	33	38	-	6
Askerøy-Stangholme	Tvedestrand	2017	6	13	38	85	118	154	-	14
Store Måkholmen	Grimstad	2019	-	-	8	utgått	-	-	-	-
Skåla	Grimstad	2019	-	-	-	-	-	35	-	40
Stokken	Lillesand	2024	-	-	-	-	-	-	-	1
Total			392	425	433	503	526	719	-	75

44

Storskarv hekking i Agder og i Raet np

45

46

Havørna og vandrefalken er tilbake men...

- Havørna og vandrefalken er i parken hele året og begge hekker nær. SF bestiller SNO ressurs på havørn, jaktfalk og høsehauk
- Når kommer hubroen, oteren, tårnfalken og tyvjoen tilbake? Overvåking hubro er nasjonalt forankret.
- SNO og gode samarbeidspartnere følger med...
- Ikke noe nytt om dette i 2024

47

Egen overvåking i Hovekilen 2024-2033

- Reguleringsplan for Hoveodden m krav om naturregistreringer
- Multiconsult fikk oppdraget i 23
- 10 årig, oppstart i 24
- Sjøfugl hvert år, marint naturmangfold 2. hvert år
- Basiskartlegging, store arrangementer og respons på forstyrrelse

Foto: Carl Erik Kilander

48

4. Samarbeid med andre etater

49

4.1; Samarbeidende etater

- Politiet
- Forvaltningen
- Fiskeridirektoratet
- Kommunene og særlig Skjærgårdstjenesten
- Mattilsynet
- Kulturmyndighetene

50

5. Oversikt pågående straffesaker

51

5.2 Anmeldelser i og nær Raet np og Søm lvo

Anmeldelser i/i umiddelbar nærhet av Raet np/Søm lvo, anmeldt av SNO eller som følge av samarbeid sno/politiet
Sakene anmeldt eller avgjort i 2023, eller venter på avgjørelse. Politiet tilbyr seg å informere om saker, avgjørelser, anmeldelser, klager osv.

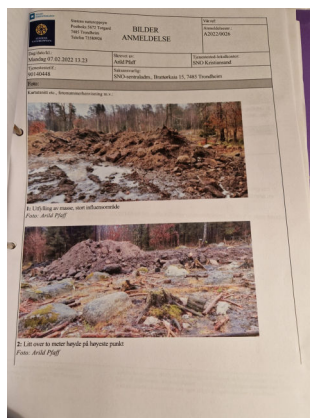
Verneområde	Anmeldt forhold	Kommune	Status i saken	Kommentar
Raet np	Naturmangfoldloven. Utfylling av masse på Botstangen jan/feb 2022	Arendal	Bot kr 8000 vedtatt	Pol anmeld nr 15663677
Raet np	Forvaltningen anmeldt for ulovlig skjøtsel på Hoveodden	Arendal	Under etterforskning	
Raet np	Mellom 10 og 15 bolter satt opp på Flatskjæra, Gjeving.	Tvedestrand	Vurderer anmeldelse fra styret/SNO	Jurist i Mdir anbefaler at styret anmelder forholdet. Det er behov for etterforskning for å avdekke gjerningsperson. Deretter vil saken overføres til OTG i Mdir.

52

Ingen anmeldelser av SNO i parken i 2024

- Men en sak gjenstår fra 2022
- Utfylling av masse på Botne i jan/feb 2022.
- Storfebeite, rimelig intensivt
- Påvirket areal 362 m², fra 0 til over 2 m i høyden
- Avgjort med bot kr 8000
- Forvaltningen kan kreve retting - uavhengig av straffesaken

53

Anbefalinger til styret for Raet np/Søm lvo 2025

Vær sultne på ny kunnskap

Lytt til erfarne fjellfolk

Obs på arealsakene - bit for bit.....

Tiltak for å fremme verneformålet!

Større skjøtselstiltak avventes i påvente av pågående planer

Bekjempelse av fremmede arter bør ha fokus, mink, rynkerose, mispel, berberis... Dette er trusselarter for norsk natur og for brukerne av den

Beitedyr – faglig forankring for å optimalisere måloppnåelse i tråd med verneformålet

Forsiktig tilrettelegging, kanalisering, for friluftslivet i hht formålet

Be om feltbistand av SNO til det meste! bagrunnsdata, oppsjekking, befaringer, feltbiten av tiltak, oppfølging, sluttbefaringer – ikke sikkert vi kan bidra på alt, men forsøk!

54

Verneformålet for Raet nasjonalpark:

- **§ 1. Formål**
- Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.
- I sone A er formålet å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser, jf. kart.
- I sone B er formålet å ta vare på sårbare naturtyper og arter, jf. kart.
- I sone C er formålet å ta vare på områder med særskilt vitenskapelig betydning som referanseområder i sjø, jf. kart.
- Allmennheten skal gis anledning til opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

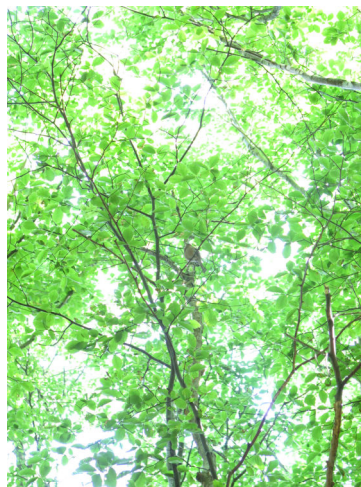
55

Verneformålet for Søm landskapsvernområde

§ 1. Formål

Formålet med Søm landskapsvernområde er å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap for denne delen av Skagerrakkysten med kvartærgeologiske forekomster og den varmekjære floraen som preger landskapet.

Allmennheten skal sikres anledning til natur og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

56

Takk for oppmerksomheten og for samarbeidet og lykke til videre i den svært viktige jobben dere gjør!

